

38

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA

z dnia 27 grudnia 2000 r.

w sprawie szczególnych warunków i wymagań sanitarnych przy produkcji naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych w opakowaniach jednostkowych.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 1970 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. Nr 29, poz. 245, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1985 r. Nr 12, poz. 49, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1992 r. Nr 33, poz. 144 i Nr 91, poz. 456, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 60, Poz. 379 i Nr 88, poz. 554, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczególne warunki i wymagania sanitarne przy produkcji naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych, przeznaczonych do obrotu w opakowaniach jednostkowych.

§ 2. 1. Do produkcji:

- 1) naturalnych wód mineralnych wykorzystuje się wodę pochodzącą ze złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego o udokumentowanych zasobach, pierwotnie czystą, o stabilnym składzie chemicznym i następujących właściwościach odżywczych lub dietetycznych:
 - a) z zawartością w litrze w sumie co najmniej 1000 mg rozpuszczonych składników mineralnych lub
 - b) z zawartością w litrze co najmniej 250 mg dwutlenku węgla pochodzenia naturalnego—geologicznego, lub
 - c) z zawartością co najmniej jednego ze składników mineralnych, wymienionych w części IV załącznika nr 1 do rozporządzenia, w ustalonym w tym załączniku stężeniu,
- 2) naturalnych wód źródłanych wykorzystuje się wodę pochodzącą ze złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego o udokumentowanych zasobach, pierwotnie czystą, w której zawartość składników mineralnych o właściwościach odżywczych lub dietetycznych występuje w stężeniu niższym od określonego w części IV załącznika nr 1 do rozporządzenia,
- 3) wód stołowych wykorzystuje się naturalną wodę źródlaną lub inną wodę podziemną pierwotnie czystą, nie zawierającą składników mineralnych w stężeniu określonym w części IV załącznika nr 1 do rozporządzenia, przez zmieszanie z naturalną wodą mineralną lub dodanie jednego albo więcej składników mineralnych w celu uzyskania co najmniej stężenia określonego w części IV załącznika nr 1 do rozporządzenia.

2. Do produkcji wykorzystuje się wodę tylko z jednego złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego, zgromadzoną w określonej strukturze i warunkach hydrogeologicznych, o jednorodnym składzie chemicznym.

3. Woda podziemna w stanie naturalnym musi być pierwotnie czysta, co oznacza, że nie może zawierać zanieczyszczeń chemicznych i mikroorganizmów szkodliwych dla zdrowia pochodzących ze środowiska zewnętrznego.

§ 3. Naturalne wody mineralne, naturalne wody źródlane i wody stołowe w opakowaniach jednostkowych muszą spełniać wymagania organoleptyczne, fizyczne, chemiczne i mikrobiologiczne określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Do produkcji naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych w opakowaniach jednostkowych może być wykorzystywana woda, o której mowa w § 2, po dokonaniu przez Państwowy Zakład Higieny oceny jakości wody i kwalifikacji rodzajowej wody, sporządzonych na podstawie danych geologicznych i aktualnych wyników badań chemiczno-fizycznych i mikrobiologicznych wody z ujęcia oraz tej wody przygotowanej do obrotu.

2. Ocena jakości wody i kwalifikacja rodzajowa wody, o których mowa w ust. 1, są ważne przez okres 5 lat od dnia ich dokonania.

3. Klasyfikację naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych w opakowaniach jednostkowych zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 5. 1. Do produkcji naturalnych wód mineralnych lub naturalnych wód źródłanych woda może być wydobywana z kilku otworów, studni lub źródeł, pod warunkiem że posiada jednakowy skład fizykochemiczny i pochodzi z tego samego złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego. Dopuszczalne odchylenia od zawartości składników decydujących o stopniu mineralizacji, oznaczonych w badaniu chemiczno-fizycznym, o którym mowa w § 4 ust. 1, wynoszą dla naturalnej wody mineralnej i wody stołowej — do 10%, a dla naturalnej wody źródlanej — do 20%.

2. Woda do produkcji naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i wód stołowych może być czerpana wyłącznie z odwiertu, studni lub samowypływu.

3. System wydobywania wody podziemnej ze złoża wody i doprowadzania do rozlewni musi zapewniać zachowanie jej naturalnych właściwości i wykluczać możliwość zanieczyszczenia.

4. Każde ujęcie naturalnej wody mineralnej i naturalnej wody źródlanej oznacza się własną nazwą.

5. Jeżeli z ujęcia, o którym mowa w ust. 4, korzysta więcej niż jeden przedsiębiorca, to wody w opakowaniach jednostkowych, przeznaczonych do obrotu, oznacza się taką samą nazwą handlową.

§ 6. 1. W toku produkcji naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych dopuszcza się:

- 1) usuwanie nietrwałych związków żelaza, manganu i arsenu przez napowietrzanie, dekantację wytrąconych osadów i filtrację oraz oddzielanie siarkowodoru, radonu i dwutlenku węgla przez odgazowanie wody, pod warunkiem że nie ulegną zmianie charakterystyczne właściwości danej wody,
- 2) nasywanie dwutlenkiem węgla pochodzenia naturalnego—geologicznego lub innym o czystości wymaganej dla środków spożywczych,
- 3) stosowanie promieniowania ultrafioletowego w celu zabezpieczenia pod względem mikrobiologicznym: powietrza stosowanego do napowietrzania wody, urządzeń i opakowań oraz wody rozlewanej do opakowań jednostkowych.

2. Woda zakwalifikowana jako naturalna mineralna z zawartością dwutlenku węgla pochodzenia naturalnego—geologicznego nie może być odgazowana.

§ 7. 1. Rozlewnię naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych lokalizuje się w odrębnym budynku lub jego wydzielonej części, możliwie jak najbliżej ujęcia.

2. Rozlewnię wyposaża się w instalację doprowadzającą wodę z ujęcia i odrębny ciąg technologiczny przeznaczony do rozlewania w opakowania jednostkowe naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych. Niedopuszczalne jest dostarczanie wody z ujęcia do rozlewni w jakichkolwiek pojemnikach lub cysternach.

3. Woda doprowadzana z ujęcia może być wykorzystywana również do innych celów niż określone w ust. 2, pod warunkiem rozdzielenia instalacji w hydroforni.

4. Produkcja naprzemienna naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych z napojami wymaga zgody powiatowego inspektora sanitarnego.

§ 8. 1. Opakowania jednostkowe dla naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych, z wyjątkiem opakowań szklanych, oraz ich zamknięcia muszą spełniać wymagania w zakresie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu ze środkami spożywczymi, określone w odrębnych przepisach.

2. Wielkość opakowań jednostkowych naturalnych wód mineralnych, zarówno niegazowanych, jak i nasyconych dwutlenkiem węgla, a także opakowań naturalnych wód źródłanych i wód stołowych nasyconych dwutlenkiem węgla nie może przekraczać 2 l. Naturalne wody źródlane i wody stołowe niegazowane mogą być rozlewane do opakowań jednostkowych różnego

typu i pojemności. Opakowania o pojemności większej niż 5 l zaopatruje się w urządzenie dozujące.

3. W przypadku bezpośrednich dostaw do stałych odbiorców naturalnych wód źródłanych w opakowaniach jednostkowych o pojemności powyżej 5 l, dopuszcza się stosowanie etykiet nakładanych na zamknięcie, nieusuwalnych do pierwszego otwarcia opakowania jednostkowego.

4. Czystość opakowania pod względem fizycznym, chemicznym i mikrobiologicznym zapewnia się przez mycie i dezynfekcję opakowań jednostkowych.

§ 9. Wody, o których mowa w § 2, przeznaczone do obrotu w opakowaniach jednostkowych, znakuje się w sposób określony w przepisach o znakowaniu środków spożywczych, a ponadto na opakowaniu podaje się:

- 1) rodzaj wody zgodnie z częścią IV załącznika nr 1 do rozporządzenia i jej klasyfikację zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia,
- 2) informację o zastosowaniu któregośkolwiek z procesów, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1,
- 3) zawartość charakterystycznych składników dla naturalnych wód mineralnych, a w przypadku wód stołowych — rodzaj oraz ilość dodanych składników mineralnych,
- 4) nazwę ujęcia wody i nazwę miejscowości, w której znajduje się ujęcie,
- 5) nazwę producenta i nazwę handlową wody,
- 6) w przypadku wód zawierających więcej niż 2 mg/l fluorków — adnotację: „woda nie nadaje się do spożycia przez dzieci poniżej 7 roku życia”.

§ 10. Wody, o których mowa § 2, przeznaczone do obrotu w opakowaniach jednostkowych, przywożone z zagranicy muszą spełniać wymagania określone w § 8 ust. 1—3, § 9 oraz załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, a także posiadać ocenę i kwalifikację wody wydaną przez właściwy organ sanitarny państwa, w którym wyprodukowano daną wodę.

§ 11. Przedsiębiorcy produkujący naturalne wody mineralne, naturalne wody źródlane oraz wody stołowe w dniu wejścia w życie rozporządzenia dostosują warunki i wymagania sanitarne produkcji wód do warunków i wymagań określonych w rozporządzeniu w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 12. Traci moc rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 8 lipca 1997 r. w sprawie szczególnych warunków sanitarnych przy produkcji i w obrocie naturalnych wód mineralnych, mineralnych wód mieszanych, naturalnych wód źródłanych oraz wód stołowych (Dz. U. Nr 85, poz. 544).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Załączniki do rozporządzenia Ministra
Zdrowia z dnia 27 grudnia 2000 r.
(poz. 38)

Załącznik nr 1

WYMAGANIA ORGANOLEPTYCZNE, FIZYCZNE, CHEMICZNE I MIKROBIOLOGICZNE, JAKIE MUSZĄ
SPEŁNIAĆ NATURALNE WODY MINERALNE, NATURALNE WODY ŹRÓDLANE I WODY STOŁOWE
W OPAKOWANIACH JEDNOSTKOWYCH

I. Wymagania organoleptyczne, fizyczne i chemiczne

Lp.	Wskaźnik jakości	Jednostka	Najwyższa dopuszczalna wartość
1	Barwa (Pt)	mg/l	15
2	Mętność	mg/l	3
3	Zapach		niewyczuwalny obcy
4	Smak		niewyczuwalny obcy
5	Odczyn (pH)		4,5—8,5
6	Utlenialność (KMnO ₄)	mg/l O ₂	3
7	Radionuklidy* Całkowita promieniotwórczość α Całkowita promieniotwórczość β	Bq/l Bq/l	0,1 1,0

* W przypadku przekroczenia podanych wartości wymagane jest ustalenie rodzaju radionuklidu oraz określenie wielkości obciążającej dawki rocznej promieniowania w stosunku do dawki dopuszczalnej — 0,1 mSv/rok.

II. Substancje niepożądane w nadmiernych stężeniach i toksyczne

Lp.	Wskaźnik jakości	Jednostka	Najwyższa dopuszczalna wartość
1	2	3	4
1	Amon	mg/l	2,0
2	Antymon	mg/l	0,005
3	Azotany (III)	mg/l	0,02
4	Azotany (V)	mg/l	10,00 ^{b)} /20,00 ^{a)}
5	Arsen	mg/l	0,01
6	Bar	mg/l	1,00
7	Bor	mg/l	5,00
8	Chlorki	mg/l	300,0 ^{a)}
9	Cyjanki	mg/l	0,01
10	Cynk	mg/l	1,00
11	Chrom (og.)	mg/l	0,01
12	Fluorki	mg/l	1,5 ^{a)} /2,5 ^{b)}
13	Glin	mg/l	0,10
14	Kadm	mg/l	0,003
15	Mangan	mg/l	0,5 ^{a)} /2,00 ^{b)}
16	Miedź	mg/l	1,00
17	Nikiel	mg/l	0,02
18	Ołów	mg/l	0,01
19	Rtęć	mg/l	0,001
20	Selen	mg/l	0,01
21	Siarczki (II)	mg/l	0,05

1	2	3	4
22	Siarczany (VI)	mg/l	250,0 ^{a)}
23	Sód	mg/l	200,0 ^{a)}
24	Żelazo (II)	mg/l	0,5 ^{c)}
25	Fenole	mg/l	0,002
26	Detergenty anionowe reagujące z błękitem metylenowym	mg/l	0,01
27	DDT i jego metabolity	mg/l	0,0002
28	Benzo(a)piren	ng/l	10
29	Suma WWA*	ng/l	100

a) dla naturalnych wód źródłanych

b) dla naturalnych wód mineralnych i wód stołowych

c) dla wód odżelazianych

* wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne: benzo(a)piren, benzo(k)fluoranten, benzo(b)fluoranten, benzo(g, h, i)perylen, indeno(1, 2, 3)-c, d piren

III. Wymagania mikrobiologiczne

Najwyższa dopuszczalna liczba bakterii

Lp.	Wskaźnik jakości	Woda w opakowaniu jednostkowym	
		do 12 h od napełnienia	po 12 h od napełnienia
1	Bakterie grupy coli w 250 ml wody	0	0
2	Bakterie coli typu kałowego w 250 ml wody	0	0
3	Bakterie Pseudomonas aeruginosa w 250 ml wody	0	0
4	Paciorkowce kałowe w 250 ml wody	0	0
5	Clostridia redukujące siarczyny w 50 ml wody	0	0
6	Ogólna liczba bakterii wyhodowanych w 1 ml wody na agarze odżywczym: — w temp. 37°C po 24 godz. — w temp. 20°C po 72 godz.	20 100	nie oznacza się

IV. Kryteria chemiczne kwalifikacji wody jako naturalnej wody mineralnej

A.

Lp.	Rodzaj składnika mineralnego	Minimalne stężenie mg/l	Rodzaj wody
1	2	3	4
1	Suma rozpuszczonych składników mineralnych	1000	naturalna woda mineralna
2	Dwutlenek węgla naturalnego pochodzenia	250	naturalna woda mineralna z naturalną zawartością CO ₂
3	Magnez	50	naturalna woda mineralna zawierająca magnez
4	Wapń	150	naturalna woda mineralna zawierająca wapń
5	Wodorowęglany	600	naturalna woda mineralna zawierająca wodorowęglany (alkaliczna)

1	2	3	4
6	Siarczany (VI)	250	naturalna woda mineralna zawierająca siarczany
7	Fluorki	1,5	naturalna woda mineralna zawierająca fluorki
8	Jodki	0,5	naturalna woda mineralna zawierająca jodki
9	Żelazo (II)	5,0	naturalna woda mineralna zawierająca żelazo przyswajalne
10	Chlorek sodu	1000	naturalna woda mineralna zawierająca chlorek sodu

B.

Lp.	Rodzaj składnika mineralnego	Maksymalne stężenie mg/l	Rodzaj wody
11	Sód	20	naturalna woda mineralna niskosodowa*

*— Do tej grupy zalicza się wyłącznie wody o mineralizacji ogólnej powyżej 500 mg/l.

Załącznik nr 2

KLASYFIKACJA NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH, NATURALNYCH WÓD ŹRÓDLANYCH ORAZ WÓD STOŁOWYCH W OPAKOWANIACH JEDNOSTKOWYCH

I. Według ogólnej zawartości rozpuszczonych składników mineralnych:

1. Woda niskozmineralizowana — naturalna woda mineralna, naturalna woda źródłana — woda zawierająca w 1 l poniżej 500 mg rozpuszczonych składników mineralnych.
2. Woda średniozmineralizowana — naturalna woda mineralna, naturalna woda źródłana i stołowa — woda zawierająca w 1 l od 500 do 1500 mg rozpuszczonych składników mineralnych.
3. Woda wysokozmineralizowana — naturalna woda mineralna i stołowa — woda zawierająca w 1 l powyżej 1500 mg rozpuszczonych składników mineralnych.

II. Według pochodzenia dwutlenku węgla w wodzie:

1. Wody z naturalną zawartością dwutlenku węgla.
2. Wody nasycone dwutlenkiem węgla naturalnego pochodzenia.
3. Wody nasycone dwutlenkiem węgla o jakości wymaganej dla środków spożywczych.
4. Wody odgazowane i wtórnie nasycone dwutlenkiem węgla naturalnego pochodzenia lub o jakości wymaganej dla środków spożywczych.

III. Według stopnia nasycenia dwutlenkiem węgla:

1. Wody nie nasycone dwutlenkiem węgla — niegazowane.
2. Wody niskonasyczone dwutlenkiem węgla — do stężenia 1500 mg/l CO₂.
3. Wody średnionasyczone dwutlenkiem węgla od 1500 do 4000 mg/l CO₂.
4. Wody wysokonasyczone dwutlenkiem węgla od 4000 do 6000 mg/l CO₂.